

Naam: _____

Samenstellingen en afleidingen

Een **samenstelling** is een woord dat met twee of meer bestaande woorden gemaakt is. Die grondwoorden kunnen ook apart, als zelfstandige woorden, voorkomen. Soms is er tussen de grondwoorden een verbindingsklank (*s*, *e* of *en*) nodig.

- badkamer
- dierenbos
- meisjesnaam
- clubhuis
- appelmoes
- jongensfiets
- rijstebrij

Een **afleiding** is een woord dat gemaakt is met een of meer bestaande woorden én lettergrepen die zelf geen volledig woord zijn. De delen die niet als een apart zelfstandig woord kunnen voorkomen, heten voorvoegsels en achtervoegsels.

- *onkruid*
- *groenachtig*
- *bewaker*
- *versheid*

De woorden en zinnen houden verband met thema 3.

■ Samenstelling of afleiding? Schrijf de woorden in de juiste kolom.

liefdesroman - griezelverhaal - speurdersverhaal - griezelig - ongewoon -
begraven - achterburen - jongerentelefoon - morsetekens - vergeetachtig

samenstelling	afleiding
<i>liefdesroman</i>	<i>griezelig</i>
<i>griezelverhaal</i>	<i>ongewoon</i>
<i>speurdersverhaal</i>	<i>begraven</i>
<i>achterburen</i>	<i>vergeetachtig</i>
<i>jongerentelefoon</i>	
<i>morsetekens</i>	

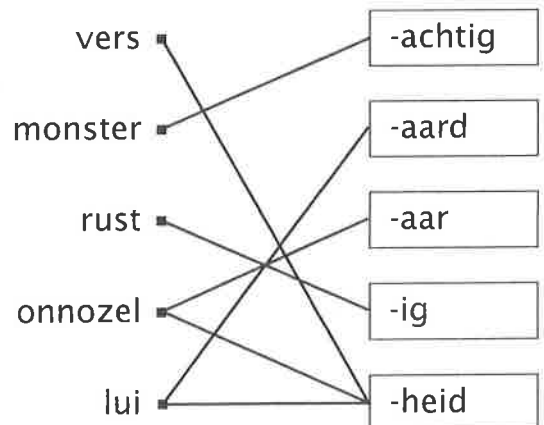
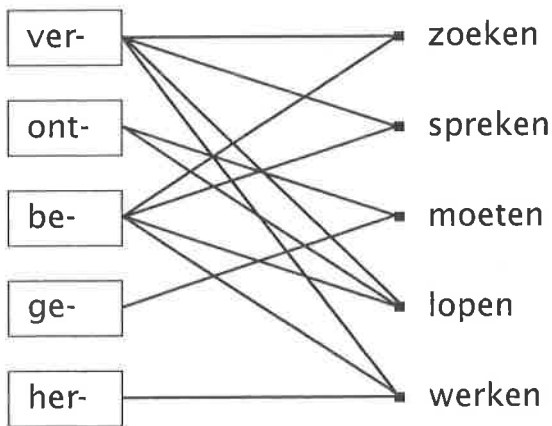
Naam: _____

Maak zelf samenstellingen. Kies een woord uit de eerste kolom en verbind het met een woord uit de tweede kolom.

avonturen	boek
achter	klappen
dag	man
dicht	huis
erwtten	leuning
hand	vinken
buur	schrift
zieken	soep
luister	deur
stoel	verhaal

avonturenboek, avonturenverhaal
achterhuis, achterdeur
dagboek, dagsoep
dichtklappen
erwttensoep
handboek, handschrift
buurman
ziekenhuis
luisterboek, luistervinken, luisterverhaal
stoelleuning

Maak zelf afleidingen door aan het grondwoord een voor- of achtervoegsel toe te voegen. Trek lijnen.

Naam: _____

☑ Rubriceer de vetgedrukte woorden in de tabel.

- Ze vond het **dagboek** van haar dochter.
- Het leek op Eva's **handschrift**.
- Het resultaat bleef even **ongelukkig**.
- Ze vertelden Ottoline wat er in Felix' **afscheidsbrief** stond.
- Dientje gaf haar een **trap** onder **tafel**.
- Het **onbreekbare** geheimschrift
- Eva's ouders werden verscheurd door **ongerustheid** en zelfverwijt.
- De **bewaker** hield de dieven nauwlettend in de gaten.

grondwoord	samenstelling	afleiding met voorvoegsel	afleiding met achtervoegsel
<i>trap</i>	<i>dagboek</i>	<i>ongelukkig</i>	<i>ongelukkig</i>
<i>tafel</i>	<i>handschrift</i>	<i>onbreekbare</i>	<i>onbreekbare</i>
	<i>afscheidsbrief</i>	<i>ongerustheid</i>	<i>ongerustheid</i>
		<i>bewaker</i>	

Naam: _____

Opzoeken in het woordenboek

Vorig jaar heb ik het woordenboek leren gebruiken. Ik denk aan de volgende tips:

- In het woordenboek staan de woorden in alfabetische volgorde. Het eerste en laatste woord van elke bladzijde staan bovenaan op die pagina. Dat zijn de trefwoorden.
- Als ik een werkwoord in een woordenboek opzoek, zoek ik altijd naar het hele werkwoord (de infinitief). Bij een zelfstandig naamwoord zoek ik altijd het enkelvoud op.

VÓÓR IK IETS DOE		TERWIJL IK IETS DOE	NADAT IK IETS HEB GEDAAN
WAT? 1 Ik denk.	HOE? 2 Ik plan.	 3 Ik voer mijn plan uit.	OKÉ? 4 Ik beoordeel en verwerk.
Wat? Ik moet het woord '.....' opzoeken in het woordenboek.	Hoe? Ik kijk naar de eerste letter. Ik sla het woordenboek open. Ik zoek de letter. Ik kijk naar de tweede en derde letter van het woord. Ik zoek en maak gebruik van de trefwoorden.	Ik doe het. Ik zoek de betekenis van het woord. Ik zoek de betekenis van de uitdrukking.	Ik kijk mijn werk na. Past de betekenis van het woord in de zin?

De woorden en zinnen houden verband met thema 3.

- Zoek de betekenis van de woorden op in het woordenboek. Schrijf ook op welke trefwoorden je bovenaan de bladzijde vond.

Afhankelijk van het gebruikte woordenboek

lobbig ← logo → *lokaas* :

op een bepaalde wijze vormgegeven naam v. e. bedrijf, instelling e. d.

pias ← pictogram → *pijlstaart* :

weergave van iets in de vorm v. e. afbeelding, tekening e. d.

Naam: _____

prince ← principe → prinsdom :

werkend beginsel

grondbeginsel, stempel

moratorium ← morse → motivatie :

alfabet, telegrafisch schrift, bestaande uit punten en strepen

_____ ← sms → _____ :

- a** Zoek de betekenis op van de uitdrukkingen i.v.m. 'strikt geheim'. Gebruik een (spreek)woordenboek of raadpleeg de website www.spreekwoord.nl. Markeer vooraf het sleutelwoord.

Afhankelijk van het gebruikte woordenboek

- Dat is een publiek geheim:

iets wat geheim zou moeten zijn, maar algemeen bekend is.

- Gedeeld geheim, verloren geheim:

- Voor een raadsel staan:

- Dat is een haspel in een fles:

- Een open boek zijn:

Naam: _____

- b** Kies een uitdrukking en schrijf een situatie uit waarbij je de uitdrukking als titel gebruikt.

Eigen invulling

TITEL: _____

SITUATIE:

- f** Als we opstelletjes schrijven, gebruiken we vaak dezelfde woorden. Dat maakt het soms wat saai voor de lezer. In het woordenboek vind je vaak synoniemen voor een bepaald woord. Neem één van je laatste opstellen. Kies er vijf woorden uit en zoek een synoniem in het woordenboek.

Eigen invulling

a _____ = _____

b _____ = _____

c _____ = _____

d _____ = _____

e _____ = _____